

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ วันนี้วันแรงงาน เรามาทำบุญกุศล วันแรงงาน เขาว่าแรงงาน ยิ่งใหญ่นะ สองมือนี้สร้างโลก โลกมันมาจากสองมือของเรา ถ้าสองมือถ้าไม่มีมนุษย์สร้าง มนุษย์เป็นผู้พัฒนา เป็นผู้เปลี่ยนแปลงขึ้นมา โลกนี้มันจะเจริญมาได้ยังไง โลกนี้เจริญขึ้นมา เพราะว่ามนุษย์ เพราะแรงงานของเรา สองมือสร้างโลก ถ้าสร้างโลกขึ้นมาแล้วสร้างขึ้นมาเพื่อ ดำรงชีวิต ถ้าดำรงชีวิต ชีวิตของเราเกิดมาแล้วพ่อแม่เลี้ยงดูมา โตขึ้นมาเราต้องมีอาชีพหน้าที่การ งานของเรา ถ้ามีหน้าที่การงานของเรา ถ้าเรามีคุณธรรมในหัวใจ คำว่า “คุณธรรมในหัวใจ” เพื่อ ความร่มเย็นเป็นสุขในใจ

แรงงานสร้างโลกๆ แต่หัวใจที่เป็นธรรมๆ มันสร้างมาด้วยคุณธรรม สร้างมาด้วยคุณงาม ความดี มันเป็นเรื่องศีลธรรมที่ระลึกถึงแล้วมีแต่คนชื่นชม แต่แรงงานที่ขูดรีด แรงงานที่ทำลาย เขาเพราะอะไร เพราะมันไม่มีคุณธรรมในใจ ใจ ถ้ามีคุณธรรมในใจ ผู้นำที่ดี ผู้นำที่มีคุณธรรมนะ ประชาชนมีความร่มเย็นเป็นสุขนะ

ความร่มเย็นเป็นสุขของเรามันเกิดมาจากไหนละ ความร่มเย็นเป็นสุขของเราเกิดมาจากที่ เราแสวงหาเรื่องศีลธรรมในหัวใจเรา หนึ่ง เรื่องสังคม สังคมร่มเย็นเป็นสุข หนึ่ง เรื่องผู้นำที่ดี หนึ่ง ถ้าผู้นำที่ดี สิ่งนี้วันแรงงาน แล้วเวลาแรงงาน เราทำงานทางโลกอาจเหนื่อยต่างน้ำ ถ้าประสบ ความสำเร็จก็มีความสุขของเรา ถ้ามีปัญหาที่มีความทุกข์ของเรา พระเรา พระเราก็เกิดมากับโลก พระเราเกิดมาก็ต้องมีปากมีท้อง พระเราเกิดมาเป็นมนุษย์ก็ต้องมีหน้าที่การงานเหมือนกัน อยู่ ทางโลกเขาเห็นความสุขความทุกข์ความยากขึ้นมาแล้วพยายามจะค้นหาศีลธรรม สละทางโลก มาบวช มาบวชแล้วพระต้องมีแรงงานใหม่ แรงงานมีแต่โลกใช้ใหม่ พระมันต้องมีแรงงานหรือ

เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนานี้มาจากไหน เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนามีความตั้งใจทั้งนั้น แหละ กำหนดลมหายใจเข้าออก ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกเป็นแรงงานหรือไม่ ถ้าเป็น แรงงาน แรงงานความตั้งใจขึ้นมา แรงงานของพระละ เขาบอกว่า “แรงงานอริยะ” พวกอริยะเจ้ามี

แรงงานของอริยะ เราจะทำงานแรงงานอริยะมันจะได้บุญกุศลมาก บุญกุศลมากนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด” เวลาเราปฏิบัติบูชา เติบงกรม นั่งสมาธิภาวนา

ทางโลกเขา เห็นไหม เราเคยมาอยู่ที่โพธาราม เขาบอกเลย “พระอะไร วันๆ ไม่ทำอะไรเลย เห็นเดินไปก็เดินมา เดินไปเดินมา เดินไปเดินมาไม่ทำอะไรเลย” นี่เพราะเขาไม่เข้าใจ เขาไม่เข้าใจว่าสิ่งนี้คือคุณธรรม สิ่งนี้พระเราถ้าแสวงหา เวลาเจ้าชายสิทธัตถะสละราชบัลลังก์มา ออกบวชมา บำเพ็ญเพียรมา ข่าวมันรำลือมาไง พอข่าวมันรำลือ พระเจ้าพิมพิสาร ราชกฤห്മันเป็นนครรัฐที่ใหญ่ บอกเลยนะ เข้าใจว่าโดนเขาขับไสออกมา ให้กองทัพครึ่งหนึ่ง แบ่งให้ครึ่งหนึ่งนะ ให้กลับไปเอาราชบัลลังก์คืน

เจ้าชายสิทธัตถะบอกไม่ใช่ มาด้วยหัวใจ ออกมาด้วยปรารถนาโพธิญาณ ออกมาเพื่อความพ้นทุกข์

ถ้าเป็นอย่างนั้นพระเจ้าพิมพิสารขอสัญญาไว้ ถ้าปฏิบัติแล้ว ถ้าออกไปค้นคว้าแล้วได้คุณธรรมแล้วขอให้มาสั่งสอนด้วย ขอสัญญาไว้ ขอสัญญาไว้เลยนะ ขอสัญญากับเจ้าชายสิทธัตถะไว้เลย ถ้าได้คุณธรรมขอให้กลับมาบอกด้วย

นี่ไง พระเรา แรงงานของพระๆ ถ้าพระเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นั่นแหละเขาแสวงหาของเขา นั่นแหละงานของพระ งานโดยตรง งานโดยตรงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎีวางไว้เลย ภิกษุบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปัสถ์แข็ง เลี้ยงชีพแล้ว ทำกตกิจแล้วเข้าสู่โคนไม้ ผู้ใดเข้าถึงฌานสมาบัติให้เข้าฌานสมาบัติ ผู้ใดใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ผู้ใดใช้ปัญญาวิปัสสนา ผู้ใดๆ ให้ทำหน้าที่การงานของตน ทำหน้าที่การงานของตน

นี่ไง พระเจ้าพิมพิสารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ ถ้าบรรลुरुธรรมแล้วให้กลับมาสอนด้วย ถ้าบรรลुरुธรรมแล้วให้กลับมาสอนด้วย

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลुरुธรรมขึ้นมา ไปเอาชฎิล ๓ ฟัน้องก่อน เพราะว่าเป็นอาจารย์ของพระเจ้าพิมพิสาร พอได้ชฎิล ๓ ฟัน้องแล้วนั่งอยู่ด้วยกัน พระเจ้าพิมพิสารไปถึงนะ ก็สัญญาไว้กับเจ้าชายสิทธัตถะ แต่เขาเป็นกษัตริย์ไซ้ใหม่ เขาต้องมีการปกครองก็มีชฎิล ๓ ฟัน้องเป็นที่พึ่งอาศัยของเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาชฎิล ๓ ฟัน้อง

นี่องเป็นพระอรหันต์หมดเลย ๑,๐๐๓ องค์ ได้มาแล้ว พอได้มาแล้ว เวลานั่งอยู่ด้วยกัน พระเจ้าพิมพิสารไปงงเลยนะ เพราะอะไร เพราะชฎิลองค์ที่อายุมากแล้ว เจ้าชายสิทธัตถะเพิ่งอายุ ๓๐ กว่า พระเด็ก ๆ โอ๊ย! ยังวัยรุ่นอยู่ แล้วใครเป็นอาจารย์ของใครล่ะ เขาเกิดความวิตกกังวลขึ้นมาในใจ นี่พระเจ้าพิมพิสาร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกชฎิล ๓ พี่น้องบอกว่าเป็นหน้าที่ของเธอ

ชฎิล ๓ พี่น้องเหาะขึ้นไปบนอากาศ ลงมาถึงกราบ “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา” เหาะขึ้นไปบนอากาศ ลงมาถึงกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา” ถึง ๓ คน พระเจ้าพิมพิสารรู้เลย เข้าไปฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาแสดงธรรมแล้วได้เป็นพระโสดาบัน

นี่ไง แรงงานของพระๆ พระต้องมีแรงงานใหม่ พระก็ต้องมีแรงงาน แรงงานชีวิต แรงงานในการภาวนา แรงงานของจิต แล้วเวลาภาวนาไปแล้วมันต้องมีสติมีปัญหา มหาศาล เพราะอะไร เพราะโลกเราทุกคนอยากเป็นคนฉลาด เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก มีสติ มหาสติ มีปัญญา มหาปัญญา สติปัญญาของเรา เราก็อยากจะไบรต์ อยากจะมีปัญญามาก เราอยากจะพิจารณาสิ่งใดทะลุปรุ โปร่งหมดเลย ปัญญาต้องเต็มที่แล้วแต่เวลามาภาวนาแล้วยังมีมหาปัญญาขึ้นไปอีก

ปัญญาที่ว่าไบรต์ๆ นั่นละ สิ่งนั้นมันเป็นโลกีย์ปัญญาทั้งนั้นแหละ ปัญญาของโลกเขาปัญญาอย่างนั้น คูสิ เวลากิเลสมันครอบงำขึ้นมา คนที่มีปัญญามาก แต่เขาทุจริต คูสิ เขาทำลายเขาทำความเสียหายมหาศาลเลย เพราะอะไร เพราะเขาไม่มีคุณธรรมในหัวใจของเขา ถ้าเขามีคุณธรรมในหัวใจของเขา ถ้าปัญญาของเขามากขึ้นมา เขามีคุณธรรมในหัวใจของเขา เขาจะสร้างประโยชน์มหาศาลเลย

รัฐบุรุษ รัฐบุรุษเขาคิดเพื่อใคร? คิดเพื่อประชาชน เขาไม่ได้คิดเห็นแก่ตัว คิดเพื่อตนเอง รัฐบุรุษไซ้ใหม่ ไอ้คนมีปัญญามากๆ มันจะกว้านมาเป็นของมันหมด แล้วกว้านมาเป็นของมันจริงหรือเปล่าล่ะ พอกว้านมาแล้วก็ไม่ใช่ของมันจริงด้วย เพราะอะไร เพราะมันต้องตายจากสิ่งนั้นไป ไม่มีอะไรเป็นของมันเลย

แต่ถ้าเขาเป็นรัฐบุรุษ เขาจะออกไปมากเท่าไรก็เป็นของเขาทั้งนั้นเลย เพราะว่าเขาเจ็องจานประชาชน เขาเจ็องจานคนทั่วไป คนทั่วไปจะระลึกถึงเขาตลอดไป คนทั่วไปจะคิดถึงน้ำใจของเขาตลอดไป เขาเสียสละไปเท่าไร คนคิดถึงเขาตลอดไปๆ สิ่งนี้มันเกิดขึ้น ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม

วันแรงงานฯ นะ แรงงาน ความแรงงานมันเป็นเรื่องของหน้าที่การงานของเรา แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “แรงงานชีวิต” คนเฒ่าคนแก่ นะ เวลาหายใจแล้วมันลำบาก หายใจแทบไม่ทั่วห้อง หายใจนี้เหนื่อยมาก แรงงานชีวิตถ้าเราหายใจไม่ได้ เราเคลื่อนไหวไม่ได้ ชีวิตเราอยู่ที่ไหน แรงงานมันมีของมันอยู่โดยสัจจะโดยความจริงของมันอยู่แล้ว เวลาครูบาอาจารย์ของท่านสอนให้ทำความสงบของใจ พอใจสงบแล้วมันมีกำลัง คำว่า “กำลัง” พอมีกำลังขึ้นมามันออกใช้ปัญญา เพราะปัญญาที่มีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน พอปัญญาที่มีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เวลามันภาวนา มันวิปัสสนา มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เป็นความจริงขึ้นมาอันนั้น สิ่งนั้นเวลามันเคลื่อนออกไป นี่สัจจะ เวลาสัจจะ อริยสัจที่มันเคลื่อนไป ธรรมจักรมันเคลื่อน เวลามันเคลื่อน ครูบาอาจารย์เวลาท่านพิจารณาขึ้นไปแล้ว มันเคลื่อนของมันไป นี่แรงงานอะไรล่ะ แล้วถึงที่สุดแล้วเวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ ท่านเห็นหมดนะ ท่านเข้าใจถึงชีวิตใจ ท่านเข้าใจถึงความเป็นไปของมันใจ ถ้าเข้าใจถึงความความเป็นไป

สิ่งที่ว่าเราพูด เราจะพูดว่าแรงงานของโลก หนึ่ง แรงงานโดยสัจจะ แรงงานโดยหน้าที่การงานของเรา แรงงานของโลกมันเป็นหน้าที่การงาน จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนเราก็ต้องเคี้ยวกินอาหารทุกคนแหละ ถึงเขาจะปั่นมาเป็นอาหารละเอียดขนาดไหน เราก็ต้องกลืนของเราเข้าไปนั่นล่ะ มันต้องทำทุกคน ทำมากทำน้อยเท่านั้นแหละ นี่มันเป็นสัจจะเป็นความจริง

แล้วถ้าใครมีอำนาจวาสนา คุณิ คุณพระเราสละทางโลกมาคั่นคว้าสัจจะความจริง ความจริงที่มันเป็นอากาศธาตุ คำว่า “อากาศธาตุ” เหมือนกับมันไม่มี มันเป็นอากาศธาตุ ของเราทำ เราจะป็นงานหน้าที่สิ่งใดก็แล้วแต่ เขามีองค์ความรู้ องค์ความรู้มันเป็นสัจจะเป็นความจริง คำว่า “อากาศธาตุ” เพราะเราทำไม่เป็น เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นสุดมยปัญญา แต่ถ้าเอาความจริงขึ้นมาๆ ความจริงขึ้นมา เวลาจิตสงบเข้าไปแล้วมันเป็นนามธรรมแล้ว มันเป็นนามธรรม ถ้าจะบอกว่ามันเป็นอารมณ์ ทางโลกเขาบอกว่าอารมณ์เชื่อไม่ได้ เราต้องใช้วิชาการ อารมณ์ห้ามเชื่อ เราจะคุยกันด้วยอารมณ์ไม่ได้ เราจะคุยกันด้วยอารมณ์ความรู้สึกไม่ได้ เราต้องใช้วิชาการ ต้องมีความรู้ความจริง เวลาประพฤติกปฏิบัติก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ มันก็มี

องค์ความรู้จริงๆ นั้นแหละ มันมีศีล สมาธิ ปัญญา แล้วศีล สมาธิ ปัญญามันเป็นศีล สมาธิ ปัญญา
ของใคร

เวลาปัญญาเราอ่อนๆ ขึ้นมา ปัญญาเราไม่มีปัญญาขึ้นมา เราก็อ่าสิ่งนี้ สิ่งที่เป็นปัญญาขึ้นมา
เราก็อ่ตริกเอาทั้งนั้นแหละ มันไม่มีความจริงขึ้นมาหรอก แต่ถ้าคนเป็นจริงแล้วมันก็เป็นจริงของ
มันขึ้นมา ถ้าเวลาจิตเราสงบ จิตสงบถ้าสงบความจริงนะ คนเวลาจิตสงบส่วนใหญ่แล้วไม่สงบ
ส่วนใหญ่แล้วมันลงภวังค์ ส่วนใหญ่แล้วมันผลอ ส่วนใหญ่แล้วมันไม่มีเจ้าของ มันไม่มีสติ มัน
เป็นอย่างนั้นไปหมดแหละ ถ้ามันมีสติปั้บ มันจะไม่พุดอย่างนั้นหรอก

ถ้ามันมีสติขึ้นมา มีสติเป็นสัมมาสมาธิ มันก็กลับมหัสจรรย์ คำว่า “ลึกลับมหัสจรรย์” คน
ทุกขียากมากน้อยขนาดไหนมันจะวาง เพราะอะไร เพราะไม่วางในสมาธิไม่ได้ พอมันวางแล้ว
มันทิ้ง พอมันทิ้งแล้ว สิ่งใดที่เรากระทบกระเทือนในหัวใจ เราทำงานกันมา มีการบาดหมาง มี
อะไร พอเป็นสมาธินะ มันวางอยู่ไกลนุ่นแน่นะ มันพอใจมัน มันมีความสุขของมัน แต่ถ้ามันไม่
เป็นสมาธินะ แบบว่ามันว่างๆ ว่างๆ แต่มันยังคิดถึงสิ่งที่เสียดสีมา มันทิ้งไม่ได้ มันทิ้งไม่ได้
เพราะมันไม่ลงสมาธิ มันยังทิ้งไม่ได้

บอกว่า “ปฏิบัติแล้วมันว่างๆ ว่างๆ”

แต่ถ้าเป็นสมาธินะ มันจะมีความสุข มันจะมีความสุข มันจะมีกำลังของมัน แล้วมัน
วางหมด เพราะมันวางมันถึงเป็นสมาธิ เพราะมันเป็นสมาธิมันถึงมีธรรมโอสธ เพราะมันเป็น
ธรรมรส รสของธรรมชนะรสทั้งปวง รสของความเป็นสมาธิมันวางหมดเลย แต่ที่มันไม่เป็น
สมาธิจริงมันก็ไม่มีกำลัง ถ้าเป็นสมาธิจริงมันมีกำลัง คนที่เป็นสมาธิจะบอกว่ามันเว้งมันว่าง มัน
มีความสุขอบอุ่น มันมีความสุข มันอยู่ได้ มันอยู่ได้ด้วยตัวมันเอง ไม่อิง ไม่อาศัยสิ่งใด

แต่ที่มันว่างๆ ว่างๆ แล้วเหมือนคนนกกล้ามเนื้ออ่อนแรงใจ ว่างๆ ยังทรงตัวไม่ได้ ว่างๆ อัน
นั้นมันเป็นเรื่องโลก เป็นการคาดหมาย มันไม่จริง ถ้ามันเกิดสัมมาสมาธิ เราทำของเราขึ้นมา ถ้า
ขึ้นมา เวลามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันไปแล้ว ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็น
ธรรม เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ความชอบธรรม

แต่ของเราเห็นจิต เห็นกายโดยการคาดหมาย โดยการคาดหมาย โดยการจินตนาการ เห็น
ได้ทั้งนั้นแหละ ของมันอยู่กับเรา ทำไมเราจะจินตนาการไม่ได้ แต่ความจินตนาการ คุณภาพ

คุณธรรมมาตรฐานมันแตกต่างกัน แต่ด้วยวุฒิภาวะที่มันอ่อนแอ วุฒิภาวะที่มันด้อย สิ่งนั้นมันก็เหมือนกัน เหมือนกันเพราะอะไร เหมือนกันเพราะชื่อ ก็กาย ก็เวทนา ก็จิต ก็กรรมเหมือนกัน ก็ชื่อมันว่ากาย แล้วมันจะไม่เหมือนกันตรงไหนล่ะ

มันจะไม่เหมือนกันที่คุณภาพของจิตนี่ไง มันไม่เหมือนกันที่คุณภาพของหัวใจ คุณภาพของหัวใจมันไม่มีคุณภาพ มันก็เป็นจริงไม่ได้

ที่ว่าแรงงานสัจจะ ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง แรงงานของพระเจ้าทำกันอย่างนี้ เวลาเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิ แล้วเอาอะไรมาวัดกันล่ะ เอาอะไรวัดกันว่าทำถูกทำผิดล่ะ

ทำถูกทำผิดมันก็มีครูบาอาจารย์นี่ไง ครูบาอาจารย์นะ ถ้าจะเป็นครูบาอาจารย์มันต้องผิดมาก่อน คนเราทำถูกเลยมันจะมีที่ไหน มันไม่มีหรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้ง ๖ ปี การทำผิด แล้วเวลาเราปฏิบัติมันก็มีการผิดพลาดเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าเรามีความขยันหมั่นเพียร เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรมเหนือโลก คำว่า “เหนือโลก” เหนือสัจจะ เหนือเหตุเหนือผล

เวลาเราคุยกันด้วยเหตุด้วยผล คุณติ เวลามงคลชีวิต ธรรมสากัจฉา เอตมมุงคตมุตตม การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง นี่ด้วยเหตุด้วยผล เราสนทนาธรรมด้วยเหตุด้วยผล ด้วยเหตุด้วยผลเป็นมงคลชีวิต แต่เราปฏิบัติไป ด้วยเหตุด้วยผลอันนั้นแหละมันจะทำให้หัวใจนี้หลุดพ้นไป ถ้ามันหลุดพ้นไป

นี่แรงงานของชีวิต เราเกิดมามีสัจจะนะ เราเกิดมาโดยโลก เราอยู่กับโลก ฉะนั้น เรื่องของโลก ไม่ใช่ลบล้างหรอก สิ่งที่เป็นโลกนะ คุณติ สองมือที่ยิ่งใหญ่สร้างโลก โลกมันมาจากไหน? มาจากสองมือพวกเรา สองมือของกรรมกรเรา นั่นมันก็หน้าที่การงานไง

แต่ถ้าหัวใจที่มันมีความสุข หัวใจที่มันคุณธรรมขึ้นมา ชีวิตเราไม่ทุกข์ หนึ่ง ถ้าเรามีสติมีปัญญาเราพยายามฝึกหัด เราพยายามภาวนาของเรา สัจจะความจริงของการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายแล้ว ถ้าสัจจะความจริงของการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย การมีชีวิตขึ้นมาเป็นอริยทรัพย์ มีอริยทรัพย์จริงๆ คำว่า “มีอริยทรัพย์” เพราะอะไร เพราะเราเกิดมาเรามีโอกาสใช้ไหม คนเกิดมา คนคนหนึ่งเลือกทำได้ ตีก็ได้ ชั่วก็ได้ เลือกทำ แต่คนถ้าไม่ได้เกิด คนไม่ได้เกิด คุณติ เกิดเป็นสัตว์ เขาเลี้ยงไว้ในกรง ไว้เชือด มีโอกาสเท่านั้น พอเกิดเป็นอะไร นี่สถานะของเขา

เราเกิดเป็นคน ทำดีก็ได้ ทำชั่วก็ได้ เราเกิดเป็นเทวดา เทวดาเขามีความสุขของเขา เราเกิดเป็นพรหม รอหมคอายุขัยนะ พอหมคอายุขัยนะ เสร้า เทวดาเวลาจะตายขึ้นมา แสงเขาจะไม่มีอาหารไม่มีใจ คนขาดอาหารก็ตาย เทวดาธรรมดาเขากินวิญญาณาหารคือความสุขของเขา ความสุขของเขาสมความปรารถนาเพราะความสุขของเขา แต่เวลาเขาจะหมคอายุขัยมันไม่สมความปรารถนาแล้ว เพราะมันนึกไม่ได้ มันหมค มันหมคไปเรื่อยๆ แล้วเขาต้องตาย เวลาต้องตายนี่เสร้า

เวลาเทวดานะ เวลาเขาจะตายนะ อยู่ในธรรมบท เขาอวยพรกัน เทวดานะ ถ้าตายแล้วขอให้ได้ไปเกิดเป็นมนุษย์เถิด เกิดเป็นมนุษย์แล้วขอให้พบพระพุทธศาสนา จะได้ทำบุญกุศลขึ้นมาแล้วให้กลับมาเกิดเป็นเทวดาอีก นี่เทวดาเขาอวยพรกัน คำว่า “อวยพรเทวดา” คือเทวดาเขามีกินเท่านั้นเอง เขามีความคิดได้เท่านั้น เขามีความคิดได้เท่านั้น

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้เราทำความสงบของใจ พอใจสงบแล้วนะ ออกรื้อค้นเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง วิปัสสนาจนชำระล้างกิเลส หมคสิ้นไปจากกิเลส มันไปเกิดที่ไหนละ มันจะไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมใหม่ มันต่างกัน เห็นใหม่ มันต่างกัน เราไม่ใช่ปรารถนาไปเกิดเป็นเทวดาหรือ เราปรารถนาความสุขที่แท้จริง ไม่ใช่สุขเวทนา-ทุกขเวทนา คำว่า “เวทนา” เวทนาขั้น ๕

วิมุตติสุข สุขเหนือโลก สุขพ้นจากเวทนา สุขพ้นจากสุขเวทนา

เรามีความสุข นี่สุขเวทนา เรากระทบสิ่งใด เรามีความสุข นี่สุขเวทนา เราสัมผัสได้ แล้ววิมุตติสุขเป็นอย่างไร สุขที่เหนือสุขอันนี้เป็นอย่างไร แล้วสุขที่สุขเหนืออันนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีสัตตะ เรามีโอกาส เรามีการกระทำ

นี่แรงงานของเรา เราทำของเรานะ เราทำทางโลกเราก็ทำ เราทำทางโลก เพราะมันเป็นวิทยาศาสตร์ สิ่งพิสดารที่คนเห็นได้มันยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ เกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาเราทำได้ทำ

หลวงตาท่านบอกว่า คนเกิดมามีสองตา ตาหนึ่งคือตาโลก ตาหนึ่งคือตาธรรม แต่ตาธรรมเราเปิดกันไม่ได้ เรากลัวเสียศักดิ์ศรี เสียความเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้ยิ่งใหญ่ เรามีปัญญา เราไม่ยอมฟังใคร เราไม่เชื่อใคร เราก็ได้ตาเดียว แต่อีกตาหนึ่ง ตาของใจถ้ามันเปิดขึ้นมา ถ้ามันเปิด

ขึ้นมามันจะค้นหาสัจจะความจริง มันมีจริงหรือเปล่า จิตมีจริงหรือเปล่า สัจธรรมมีจริงหรือเปล่านี่ตามันจะเปิดขึ้นมา ถ้าตามันเปิดขึ้นมา

เทวดาเขาอวยพรกัน ถ้าตายแล้วให้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาให้สร้างคุณงามความดี ความดีทำให้เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม แต่เวลาเราเปิดตาของเราแล้ว เราจะมีมรรคมีผล เราจะมีสัจจะมีความจริง มีสัจจะความจริงนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม เราจะมีคุณธรรม คุณธรรมเพราะใจมันเป็นธรรม ใจมันมีสัจจะมีความจริงแล้วมันแสวงหามันค้นคว้าของมัน

จิตดวงหนึ่ง จิตดวงหนึ่งได้สำรอกได้คายออก จิตดวงนั้นจะมีวิฤติภาวะ จะมีความสามารถเป็นครูบาอาจารย์ของเรา สั่งสอนเราได้ จิตดวงนั้นได้มีการกระทำ จิตดวงนั้นได้มีการกระทำ จิตดวงนั้นได้มีการสำรอก จิตดวงนั้นได้คายอวิชชาออกไป จิตดวงนั้นถึงจะบอกเราว่าวิธีการกระทำทำอย่างไร มนุษย์คนหนึ่งทำได้ขนาดนั้น ถึงว่าการเกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐ

แรงงานของการภาวนา แรงงานของจิตสำคัญมากใจ แล้วสำคัญมากมันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันอยู่ที่เรานี่ไง อยู่ที่หัวใจนี่ไง อยู่ที่การเกิด การแก่ การเจ็บ การตายที่เราได้เกิดมานี่ไง ถ้าเราค้นคว้าความเป็นจริงขึ้นมา หัวใจเรามันส่องแผ้วขึ้นมา มันสำรอกมันคายของมันขึ้นมาใจ นี่เราจะมีคุณธรรมอย่างนั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” ถ้าเราไม่ประมาท เราเชื่อฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะค้นคว้าของเรา เราจะลืมตาในของเรา

ตานอกคือตาโลก ตาในคือตาธรรม คนมีสองตา คนมีสองสถานะ สถานะหนึ่งคือสถานะทางโลก สถานะทางร่างกายที่เราดำรงอยู่ สถานะหนึ่งคือความรู้สึกละ สถานะหนึ่งคือหัวใจดวงนี้ มันเวียนว่ายตายเกิด มันมีความทุกข์ยากอย่างนี้ สถานะหนึ่ง คุณธรรมอันนี้จะสำรอกคายของมันให้สัจจะอันนี้เป็นความจริงในใจของเราเพื่อประโยชน์กับใจดวงนี้ เอวัง